

Pedagogische sensitiviteit: Kwintessens in het handelen van leraren

Een interactieve studie naar de ontwikkeling van pedagogische sensitiviteit van leraren

Proefschrift

promovendus : Karin Diemel

promotor: dr. Wiel Veugelers

co- promotoren: dr. Gaby Jacobs, dr. Jacqueline van Swet

Opbouw

Het proefschrift behandelt het onderzoek naar 'Wat is pedagogische sensitiviteit van leraren en hoe krijgt dit gestalte in de onderwijspraktijk' en is opgebouwd uit 8 hoofdstukken. Het bestaat achtereenvolgens uit een inleiding waarin de context van de studie wordt geschetst, een theoretische studie in hoofdstuk 2, de uitwerking van de methodologie in hoofdstuk 3, empirische studies in de hoofdstukken 4, 5 en 6, de uitwerking van de resultaten in hoofdstuk 7 en de conclusies en discussie in hoofdstuk 8.

In hoofdstuk twee wordt het concept pedagogische sensitiviteit gekaderd binnen onder andere de interpersoonlijke, ethische, culturele en professionele sensitiviteit en in relatie gebracht met belichaamde kennis en het begrip 'precense'. Ten behoeve van de operationalisering en verder onderzoek in de onderwijs context wordt een theoretisch framework geschetst.

Het derde hoofdstuk richt zich op de methodologie en beschrijft de ontwikkeling van een 'mixed methods' onderzoek instrumentarium dat ontwikkelingen van ervaren en geobserveerde pedagogische sensitiviteit van leraren in beeld kan brengen. Achtereenvolgens komt aan de orde een verantwoording van de 'mixed method' benadering, een uitwerking van de opzet van een 'professionaliseringplan', de uitwerking van de ontwikkeling van een instrument om pedagogische sensitiviteit in kaart te brengen, een uitwerking van methode om pedagogische sensitiviteit in beeld te brengen en betekenis te geven en een uitwerking van een methode om dit te ontwikkelen in de praktijk.

In hoofdstuk 4 wordt de ontwikkeling van een vragenlijst over pedagogische sensitiviteit uiteengezet en worden aan de hand van de vraag hoe pedagogische sensitiviteit wordt gepercipieerd door leraren en leerlingen binnen de onderwijscontext onderzoeksresultaten gepresenteerd.

In het vijfde hoofdstuk worden in afzonderlijke paragrafen de deelstudies over pedagogische sensitiviteit binnen de onderwijscontexten van het PO en VO uitgewerkt aan de hand van de vraag hoe pedagogische sensitiviteit van leraren tot uitdrukking komt in het regulier primair onderwijs en in het speciaal voortgezet onderwijs.

In het zesde hoofdstuk worden aan de hand van een kwantitatieve studie ingegaan op de vraag hoe het oordeel van leerlingen en leraren over pedagogische sensitiviteit van leraren zich ontwikkelt na een professionaliseringstraject. Daarnaast wordt in een kwalitatieve studie ingegaan op de ervaringen van leraren met betrekking tot de ontwikkeling van hun pedagogische sensitiviteit na afloop van een professionaliseringstraject.

In het laatste hoofdstuk vindt een terugkoppeling plaats naar de hoofdvraag en een kritische discussie over de methodologie onderzoek aanpak en –uitvoer, de resultaten en de implicaties voor de onderwijspraktijk en wetenschappelijk domein.